

УДК 378.011.3-051+378.091.12:613/614

Момот О. О.

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧОГО КЛІМАТУ У КОЛЕКТИВІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ТА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті розкрито особливості процесу формування інноваційно-оздоровчого клімату у колективі науково-педагогічних працівників та майбутніх учителів вищого навчального закладу. Основою згуртування колективу є спільна колективна діяльність, у якому відбувається спілкування особистостей майбутніх учителів та науково-педагогічних працівників, розвиток усіх сфер їхньої життєдіяльності: інтелектуальної, емоційної, вольової. Інноваційно-оздоровчий клімат розглянуто як стан навколишнього середовища особистості та колективу, який сприяє досягненню здоров'язбережувальної цілі. Наголошено на необхідності врахування функцій колективу, які впливають на цей клімат, а саме: організаторської (керує своєю діяльністю); виховної (є носієм моральних переконань) та стимулюючої (сприяє формуванню морально цінних стимулів, регулює поведінку своїх членів, взаємостосунки учасників)

Ключові слова: *інноваційно-оздоровчий клімат, здоров'язбережувальне середовище, особистість майбутнього вчителя, колектив, вищий навчальний заклад.*

У сучасній психолого-педагогічній літературі оперують двома значеннями поняття “колектив”. Перше: під колективом розуміють будь-яку організацію, групу людей; друге: під колективом розуміють високий рівень розвитку групи. У цьому випадку мова йде про її якісні характеристики: цілеспрямованості, згуртованості, духовної єдності. Так, термін “колектив” – з латинської мови – “збірний” – це група людей, об'єднаних спільною метою і соціально значимою спільною діяльністю. Спільна діяльність – формула задоволення різних потреб людини. Більшість людей входять до тих чи тих об'єднань, які є фактично колективами. Колективність – якість людини, яка проявляється в її здатності до взаєморозуміння, взаємодії, вияві солідарності, взаємодопомоги, відповідальності. Світове розуміння колективності – загальнолюдська солідарність [3, с. 476]. На нашу думку, формування інноваційно-оздоровчого клімату в колективі науково-педагогічних працівників та майбутніх учителів вищого навчального закладу залежить від їхньої солідарності, взаєморозуміння, взаємодопомоги.

У сучасних умовах функціонування суспільства, якому притаманне техногенне навантаження на природу, глобальне погіршення стану довкілля, загострення суперечностей між результатами діяльності людини й законами природи, проблема збереження та зміцнення здоров'я підростаючих поколінь особливо актуальна. У Конституції України, Законах України “Про загальну середню освіту” (2017), “Про вищу освіту” (2016), “Про фізичну культуру і спорт (2017), Регламенті проведення Міжнародного дня студентського спорту (2017), Концепції формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді, Концепції вищої

освіти України, Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки розглядаються основні завдання поліпшення та зміцнення стану здоров'я осіб різного віку.

Мета дослідження полягає у розкритті особливостей процесу формування інноваційно-оздоровчого клімату у колективі науково-педагогічних працівників та майбутніх учителів вищого навчального закладу.

Виховання особистості в колективі є вираженням певних закономірностей розвитку суспільства. Лише в колективних взаєминах створюються умови для соціально-психічного розвитку особистості. Відокремлення людини від інших людей, від соціального середовища – це соціально-психічний вакуум, який стоїть на заваді розвитку окремої людини і певної спільноти взагалі [2, с. 222].

Оцінюючи роль колективу у вихованні особистості майбутнього вчителя, значення колективізму як риси особистості, слід мати на увазі, що “ніякі благородні цілі ніколи не були досягнуті без об'єднання людей на певних засадах. Отже, ми не можемо відкидати всього кращого з колективістського виховання: вироблення навичок взаємодії і взаємодопомоги, свідомої дисципліни як поваги до інших, до суспільства, вміння рахуватися з нормами життя. Без цього неможливо виховати свідомого громадянина, повноцінного члена суспільства” [1, с. 43].

Основою згуртування колективу є спільна колективна діяльність, у якому відбувається спілкування особистостей майбутніх учителів та науково-педагогічних працівників, розвиток усіх сфер їхньої життєдіяльності: інтелектуальної, емоційної, вольової. Але спільна діяльність сприяє вирішенню певного завдання, якщо цілі діяльності є захоплюючими хоча б для більшості його членів. Щоб мета діяльності стала мотивом окремої особистості, важливо пояснювати, переконувати в її необхідності, створювати ситуацію співпереживання з тими людьми, з якими співпрацюють. Зміст діяльності може бути різним, головне в організації діяльності – мета й засоби її досягнення.

У цьому напрямку особистість майбутнього вчителя безпосередньо не задіяна. Вона може лише залучатися до спільної з науко-педагогічними працівниками діяльності: участь у акціях, фізкультурно-спортивних заходах, розробка проектів, підтримка чистоти й порядку, облаштування території закладу вищої освіти, оздоровлення середовища, в якому знаходиться майбутній фахівець.

Вирішити це завдання допомагає Полтавський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, природничий факультет Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Всеукраїнська екологічна ліга, Українське товариство охорони природи, Екологічний клуб “Еремурус – Україна”.

З метою формування інноваційно-оздоровчого клімату в колективі науково-педагогічних працівників та майбутніх учителів вищого навчального закладу було впроваджено такі акції, експедиції, заходи: еко-просвітницький

захід “Засяяла в осінніх барвах Полтавщина”. Мета проекту: виховання і розвиток екологічно свідомого та відповідального громадянина України, формування в учнівської та студентської молоді екологічної культури і мислення, ціннісного ставлення до довкілля, пропагування досвіду раціонального природокористування, сприяння сталого розвитку суспільства Проект: “Як менше смітити і на цьому заробити?”. Мета проекту: на прикладі окремо взятого житлового осередку організувати просту та економічно ефективну систему роздільного збору та збуту ресурсоцінної фракції твердих побутових відходів як один із перспективних шляхів вирішення локальних екологічних проблем та поліпшення якості довкілля.

Обласна трудова акція “Плекаємо сад” [5]. Завдання акції: оволодіння сучасними технологіями вирощування плодово-ягідних культур, методами одержання високих врожаїв, вирощування високоякісного посадкового матеріалу; ознайомлення з основами ринкової економіки, сучасними формами господарської діяльності; залучення до дослідницької роботи з садівництва; об’єднання зусиль агропромислових об’єднань різних форм власності, наукових і освітніх закладів з метою створення умов для професійної підготовки молоді в галузі садівництва. Обласна трудова акція “Юнатівський зеленбуд” [5]. Завдання акції: залучення молоді до оздоровлення довкілля, збереження існуючих зелених насаджень, благоустрою парків, скверів, бульварів; створення нових парків, лісів, лісопарків, лісових смуг, скверів та інших об’єктів зеленого будівництва з урахуванням вимог ландшафтної архітектури та садово-паркового мистецтва; оволодіння сучасними технологіями вирощування лісових культур, господарського матеріалу; ознайомлення з сучасними формами господарської діяльності; залучення до дослідницької діяльності з лісівництва. Традиційна легкоатлетична естафета на призи газети “Полтавський вісник”, присвячена Дню міста [4]. Завдання легкоатлетичної естафети: подальший розвиток легкої атлетики в місті та залучення молоді до регулярних занять фізичною культурою і спортом; підвищення якості та ефективності роботи в колективах навчальних закладів; протиставлення здорового способу життя шкідливим звичкам – наркоманії, алкоголізму, паління; сумісна колективна діяльність учасників навчально-виховного процесу; покращення стану фізичного здоров’я і показників рівня фізичного розвитку молоді; формування оздоровчого клімату в колективі; виявлення кращих спортсменів за віковими групами.

Всеукраїнська експедиція учнівської та студентської молоді “Моя батьківщина – Україна” [5]. Завдання експедиції: виховання в учнівської та студентської молоді патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, духовних та культурних цінностей усіх націй і народів, які живуть в Україні; формування активної громадської позиції; залучення молоді до активної діяльності з вивчення історії рідного краю та довкілля; створення умов для оволодіння практичними навичками пошукової роботи, розширення напрямів краєзнавчих досліджень. Всеукраїнська акція:

студентський забіг “Молодь за здорове життя”. Головна мета: пропаганда здорового способу життя, залучення студентів до активних занять фізичною культурою і спортом.

Формуючи інноваційно-оздоровчий клімат у колективі науково-педагогічних працівників та майбутніх учителів вищого навчального закладу, необхідно враховувати функції колективу, які впливають на цей клімат, а саме [6, с. 348]: організаторську функцію (керує своєю діяльністю); виховну функцію (є носієм моральних переконань); стимулюючу функцію (сприяє формуванню морально цінних стимулів, регулює поведінку своїх членів, взаємостосунки учасників).

А. Макаренко визначив закони життя колективу “як мажорний настрій, постійну бадьорість, готовність вихованців до дії, почуття власної гідності, гордість за свій колектив, уявлення про його цінність, активність, стриманість у словах, виявах емоцій, рухах. Основним законом життя колективу є рух, зупинка – форма його смерті” [3, с. 263-264].

Інноваційно-оздоровчий клімат – це стан навколишнього середовища особистості та колективу, який сприятиме або протидіє досягненню здоров’язберезувальної цілі.

Складові інноваційно-оздоровчого клімату, умовно, поділяємо на чотири сфери:

- позитивні відносини у колективі;
- раціональна організація здоров’язберезувального процесу з урахуванням можливостей організму кожної особистості;
- забезпечення нормальних умов праці, навчання і відпочинку всіх учасників процесу;
- здорові міжособові стосунки, побудовані на взаєморозумінні та взаємоповазі.

Висновки. Отже, формування інноваційно-оздоровчого клімату в колективі науково-педагогічних працівників та майбутніх учителів вищого навчального закладу – це спільне практичне здоров’язберезувальне завдання всіх учасників освітнього процесу.

Перспективи подальших розвідок полягають у подальшому вивченні питання створення здоров’язберезувального середовища вищого навчального закладу.

Використана література:

1. Красовицький М. Ю. Не втрачати ні крихти надбань / М. Ю. Красовицький // Рідна школа. – 1994. – № 12. – С. 43.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – Київ : Знання-Прес, 2003. – 418 с.
3. Максимюк С. П. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вузів / С. П. Максимюк. – Київ : Кондор, 2005. – 667 с.
4. Положення про проведення традиційної легкоатлетичної естафети на призи газети “Полтавський вісник”, присвяченої Дню міста // Полтавський вісник. – 2016. – № 40. – С. 4.
5. Полтавський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// ekocentrpoltava.ucoz.com/index/prppaap/0-186](http://ekocentrpoltava.ucoz.com/index/prppaap/0-186) (дата звернення: 04.03.2018). – Назва з екрана.

6. *Фіцула М. М.* Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищих пед. закл. освіти / М. М. Фіцула. – Київ : Академія, 2002. – 528 с.

References:

1. *Krasovytskyi M. Yu.* Ne vtrachaty ni krykhty nadban / M. Yu. Krasovytskyi // *Ridna shkola.* – 1994. – № 12. – S. 43.
2. *Kuzminskyi A. I.* Pedagogika : pidruchnyk / A. I. Kuzminskyi, V. L. Omelianenko. – Kyiv : Znanyia-Pres, 2003. – 418 s.
3. *Maksymiuk S. P.* Pedagogika : navch. posib. dlia stud. vuziv / S. P. Maksymiuk. – Kyiv : Kondor, 2005. – 667 s.
4. Polozhennia pro provedennia tradytsiinoi lehkoatletychnoi estafety na pryzy hazety “Poltavskyi visnyk”, prysviachenoi Dniu mista // *Poltavskyi visnyk.* – 2016. – № 40. – S. 4.
5. *Poltavskyi oblasnyi ekoloho-naturalistychnyi tsestr uchnivskoi molodi [Elektronnyi resurs]* – Rezhym dostupu : [http:// ekocentrpoltava.ucoz.com/index/prppaap/0-186](http://ekocentrpoltava.ucoz.com/index/prppaap/0-186) (data zvernennia: 04.03.2018). – Nazva z ekrana.
6. *Fitsula M. M.* Pedagogika : navch. posib. dlia stud. vyshchykh ped. zakl. osvity / M. M. Fitsula. – Kyiv : Akademiia, 2002. – 528 s.

Момот Е. О. Формирование инновационно-оздоровительного климата в коллективе научно-педагогических работников и будущих учителей высшего учебного заведения.

В статье раскрыты особенности процесса формирования инновационно-оздоровительного климата в коллективе научно-педагогических работников и будущих учителей высшего учебного заведения. Основой объединения коллектива является совместная коллективная деятельность, в которой происходит общение личностей будущих учителей и научно-педагогических работников, развитие всех сфер их жизнедеятельности: интеллектуальной, эмоциональной, волевой. Инновационно-оздоровительный климат рассматривается как состояние окружающей среды личности и коллектива, который способствует достижению здоровьесохраняющей цели. Отмечена необходимость учета функций коллектива, которые влияют на этот климат, а именно: организаторская (руководит своей деятельностью); воспитательная (является носителем моральных убеждений) и стимулирующая (способствует формированию морально ценных стимулов, регулирует поведение своих членов, взаимоотношения участников).

Ключевые слова: инновационно-оздоровительный климат, здоровьесохраняющая среда, личность будущего учителя, коллектив, высшее учебное заведение.

Момот О. О. Formation of innovative-health climate in collective of scientific-pedagogical workers and future teachers of high school.

The article reveals the peculiarities of the process of formation of innovative-health climate in a team of scientific and pedagogical workers and future teachers of higher educational institutions. The innovative-health climate is considered as the state of the environment of the individual and the collective, which will promote or counteract the achievement of healthprotective purpose. The components of the innovative-health climate are defined: positive attitudes in the team; rational organization of healthy process taking into account the capabilities of the body of each person; ensuring normal working conditions, training and rest of all participants in the process; healthy relations between the person, build on mutual understanding and mutual respect. It is marked the necessity of account of functions of collective, which influence on this climate, namely: organizational (manages the activity); educator (it is the transmitter of moral persuasions) and stimulant (assists forming morally of valuable stimuli, regulates behavior of the members, mutual relations of participants)

Keywords: innovative-health climate, healthy environment, personality of the future teacher, collective, high school.